

ประเด็น สังคม ฉบับที่ B8	7 ม.ค. 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น Generation	Generation กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย	
ประเด็นสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - แนวคิดเรื่อง Generation - เจเนอเรชั่น มีเพื่ออะไร - เจเนอเรชั่นกับผลกระทบต่อคนในสังคม 	

การโต้เถียงกันระหว่างพ่อแม่ลูก ความขัดแย้งระหว่างเจ้านายกับลูกน้องต่างวัย ไปจนถึงความไม่ลงรอยกันในระดับการเมืองของคนต่าง Generation เหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าในทุกมิติของสังคม ที่นับวันจะทวีความขัดแย้งขึ้นเรื่อยๆ ในโลกที่ค่านิยมเรื่องครอบครัวกำลังเปลี่ยนแปลงไป เส้นคั่นระหว่างวัยอย่าง Generation ที่กำลังแบ่งแยกและสร้างปัญหาให้กับสังคม ความขัดแย้งระหว่างคนแต่ละช่วงอายุที่เป็นปัญหาทั่วโลก อย่างไรก็ตามการอยู่ร่วมกันในสังคม ก็ยังจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือของคนหลาย Generation ในการอยู่ร่วมกันในสังคม

แนวคิดเรื่อง Generation มาจากไหน

เป็นแนวคิดที่นักสังคมศึกษาเพิ่งจะพัฒนาขึ้นเมื่อช่วงศตวรรษที่ 20 คำว่า Generation สมัยก่อนหมายถึง ‘รุ่นของคนในครอบครัว’ เป็นหลักแบบคนรุ่นย่ารุ่นยาย จนกระทั่ง Karl Mannheim นักสังคมศาสตร์ชาวฮังการีเรียน ตีพิมพ์งานชื่อ The Problem of Generations ในปี 1923 งานของ Karl Mannheim เสนอและศึกษาว่าผู้คนในสังคม ยังไงก็ได้รับอิทธิพลจากบริบททางสังคม และทางประวัติศาสตร์ คนในยุคหนึ่งๆ ที่เกิดและเติบโตขึ้นท่ามกลางเหตุการณ์ใหญ่ๆ บางอย่างร่วมกันก็จะมีลักษณะอย่างหนึ่ง และลักษณะนั้นๆ ก็จะมากำหนดอนาคตของโลกใบนี้ต่อไป แต่แมนไฮม์ก็บอกว่าถึงเหตุการณ์สำคัญอย่างสงครามโลกหรือนวัตกรรมที่มีผลกับชีวิตจะมีอิทธิพลต่อลักษณะนิสัยของผู้คน แต่ว่าแนวคิดเรื่องเจเนอเรชั่นนี้ก็ใช้ว่าจะอธิบายได้อย่างสมบูรณ์ เพราะแม้จะผ่านเหตุการณ์เดียวกัน ทว่าแต่ละบุคคลก็ล้วนมีปมหลัง, พื้นเพ หรือวัฒนธรรมที่ต่างกัน ทำให้ท่าทีหรือทัศนคติที่มีต่อเหตุการณ์เดียวกัน อาจแตกต่างกันไปได้อีก

Karl Mannheim

ในตอนต้นของทศวรรษที่ 20 วิลเลียม สเตราสส์ และ นีล ฮาว นักเขียน/นักประวัติศาสตร์ชาวอเมริกัน ได้นำแนวคิดเรื่อง เจเนอเรชั่นมานิยามผู้คนในยุคต่างๆ ตามช่วงปีเกิด ทำให้คำว่า **Baby Boomers** (เบบี้บูมเมอร์ส) ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี 1946-1964 ได้รับความนิยมขึ้นมา และในยุคต่อๆ มาก็มีการให้คำนิยาม เจเนอเรชั่น และปีเกิดที่แตกต่างไปอีกเล็กน้อย โดยที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน เป็นการจัดกลุ่มเจเนอเรชั่นตาม The Population Reference Bureau ของสหรัฐอเมริกา

เจเนอเรชั่น มีเพื่ออะไร

หากมองในมุมปัจจุบัน ในเรื่องการตลาด และการโฆษณา นักการตลาดสามารถใช้ข้อมูลเกี่ยวกับเจเนอเรชั่น เพื่อสร้างแคมเปญการตลาดที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเพิ่มยอดขายให้กับสินค้า นอกจากนี้ยังสามารถนำมาใช้ในการศึกษาและการวิจัย เพื่อให้นักวิจัยศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ช่วยให้เราสามารถทำความเข้าใจและวิเคราะห์พฤติกรรมของกลุ่มคนใน

แต่ละรุ่นได้ดีขึ้น เพราะพฤติกรรมและค่านิยม แต่ละเจเนอเรชั่นมักมีความแตกต่างกัน และที่สำคัญคือนำไปกำหนดนโยบาย เพื่อเป็นการพัฒนานโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการและแก้ปัญหาของกลุ่มคนในสังคม

เจเนอเรชั่นกับผลกระทบต่อคนในสังคม

แนวคิดเรื่องเจเนอเรชั่นจะมีประโยชน์ต่อมุมมองหนึ่งที่ใช้อธิบายสังคม แต่ในอีกมุมมองก็อาจทำให้แนวคิดนี้มีอิทธิพลเหนือชีวิตและความคิดในโลกจริงมากเกินไป จึงส่งผลกระทบต่อสังคม เช่น แนวคิดที่ว่าแต่ละเจเนอเรชั่นมีอยู่ในตัวเราจริง และมีอยู่ในตัวผู้อื่นจริง จะทำให้เราปฏิบัติกับตัวเอง หรือปฏิบัติกับผู้อื่น ประหนึ่งว่าเรามีนิสัยเช่นเดียวกับ เจเนอเรชั่นนั้น ยิ่งไปกว่านั้น หากปล่อยให้ตนเองมองคนต่างเจเนอเรชั่นเหมือนมองคนแปลกแยก หรือคนประหลาดที่ต้องหาวิธีรับมือเป็นพิเศษ ทำยที่สุดแล้ว เจเนอเรชั่นอาจเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งในสังคม เช่น เรื่องของการเมืองในสังคมไทยที่ผ่านมา จากความคิดเห็นที่ต่างกันจึงเกิด **Clash of Generation** ทำให้เกิดการปะทะกันซึ่งใช้ความต่างของแนวคิดต่างเจเนอเรชั่นเข้ามาเป็นเหตุผล จึงไม่มีความประนีประนอมกันในสังคมมากขึ้น

ดังนั้นเมื่อมีผลกระทบต่อคนในสังคม จึงต้องกลับมาคิดว่ายังสามารถใช้การแบ่งเจเนอเรชั่นได้อีกหรือไม่ โดยนักคิดและนักวิชาการส่วนหนึ่งให้แนวคิดว่าการนิยามช่วงอายุแต่ละเจเนอเรชั่น ในแต่ละแห่งไม่ชัดเจนแน่นอนจนไม่สามารถระบุชัดเจนว่าเจเนอเรชั่นแต่ละรุ่นควรจะเริ่มต้น จบลง และเริ่มต้นใหม่อีกครั้งเมื่อใด ซึ่งการแบ่งช่วง

เจเนอเรชันนั้น ยังไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสังคม เพราะการเปลี่ยนแปลงในสังคมอาจไม่ได้เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาที่แต่ละแห่งกำหนด คือ 15 ปี หรือ 20 ปี นอกจากนี้ การตั้งชื่อเจเนฯ รุ่นต่อมาจาก Baby Boomer เป็นตัวอักษร X Y Z เรียงตามลำดับ แทนการใช้ชื่อเหตุการณ์ในยุคนั้น ก็แสดงให้เห็นว่าการระบุเจเนอเรชัน และนิยามลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันตามบริบทสังคมเริ่มเลื่อนรางขึ้นทุกที โดยเจเนอเรชันเดียวกันก็ ไม่ได้มีลักษณะเหมือนกันเสมอไป ในการแบ่งเจเนอเรชัน ยังทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม เช่น เด็กเจเนฯ Z หรือ Alpha ที่ถูกทำนายกันว่าเป็น Digital Native Generation ก็คงเรียกได้ว่าไม่จริง สำหรับกลุ่มเด็กยากไร้ที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีเหมือนชนชั้นกลางหรือชนชั้นนำ ที่สำคัญ คือ เจเนอเรชันยังไม่มีการวิจัยที่น่าเชื่อถือมารองรับ ถึงแม้ว่าจะมีการวิจัยหลายชิ้น แต่งานเหล่านั้นยังไม่มีน้ำหนักมากพอจะอธิบายเจเนอเรชันในแง่วิทยาศาสตร์

เรารู้ดีว่า ‘มนุษย์เป็นสัตว์สังคม’ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน สังคมมนุษย์ จึงมีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic) คือ มีการเคลื่อนไหวตลอดเวลา ดังนั้นการที่จะรักษาระดับความสมดุลในสังคม (equilibrium) จึงเป็นเรื่องไม่ง่าย แต่ในปัจจุบัน ผลกระทบจากการไหลบ่าของข้อมูลข่าวสาร และการยอมรับในความแตกต่างของปัจเจกบุคคล มีอิทธิพลต่อความคิด และวิถีของสังคมมากขึ้น ทำให้วงรอบการเข้าสู่ระยะสภาวะสมดุลใหม่นั้น เกิดเร็วขึ้นมาก ในการเปลี่ยนแปลงเร็วหรือช้าขึ้น ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากสภาวะ ความคิด ความเชื่อ วิถีปฏิบัติ ที่ร่วมกันของสมาชิกทุกคนในสังคม แล้วออกมาเป็นสภาวะสมดุลในแต่ละยุคสมัย และช่วงเวลา ซึ่งสังคมต้องมีส่วนที่เป็นแกน เพื่อเป็นหลักยึดร่วม และยังคงมีการปรับตัวตามกระแส เพื่อคงความเป็นแรงยึดเหนี่ยว (cohesion) ให้สังคมยังคงยึดโยงและผูกพันต่อไปได้ ในสภาวะปัจจุบันของสังคมไทยก็ยังคงหาแกนยึดรักษาไว้ อะไรที่ยอมให้ปรับเปลี่ยนได้ ก็ถือเป็นความท้าทายอย่างยิ่ง หากยึดมากก็จะถูกตราหน้าว่า conservative แต่ปรับเปลี่ยนมากก็ถูกเรียกว่า แหกคอก มันไม่สำคัญว่าใครจะปรับเปลี่ยนได้อย่างไร แต่ที่สำคัญกว่าคือ “ใคร” จะเป็นผู้กำหนด และนำไปขยายความเข้าใจ และการยอมรับของสังคม เพื่อให้อยู่ร่วมกันได้อย่างได้อย่างสงบสุข

พ.อ.หญิง ฌัก ภัคคะกรณ์

อจ.ทก.สมย.วทป.